

มหาวิทยาลัยพายัพ

Payap University

รายงานวิจัย ฉบับที่ 253

รายงานการวิจัย

เรื่อง

ปัจจัยพยากรณ์พฤติกรรมการป้องกันสุขภาพล่วงหน้าในสถานการณ์ระบาด
ของไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ชนิด A (H1N1)
Factors Predicting Precautionary Behaviors
during Pandemic Influenza Type A (H1N1)

โดย

ชมพูนุช โสภจรรย์
กัญญาวีร์ สิริโรจนามณี

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยพายัพ
ประจำปีการศึกษา 2552

รายงานการวิจัย

เรื่อง

ปัจจัยพยากรณ์พฤติกรรมการป้องกันสุขภาพลวงหน้าในสถานการณ์ระบาด
ของไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ชนิด A (H1N1)

Factors Predicting Precautionary Behaviors
during Pandemic Influenza Type A (H1N1)

โดย

ชมพูนุช โสภการีย์

กัญญาวิร์ สิริโรจนามณี

รายงานวิจัยฉบับที่ 253

ปี พ.ศ. 2554

มหาวิทยาลัยพายัพ

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่อง ปัจจัยพยากรณ์พฤติกรรมการป้องกันสุขภาพล่องหน้าในสถานการณ์ระบาดของไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ชนิด A H1N1) สำเร็จได้ เนื่องจากบุคคลหลายท่านได้กรุณาช่วยเหลือให้ข้อมูล ข้อเสนอแนะ คำปรึกษาแนะนำ ความคิดเห็นและกำลังใจ

ขอขอบพระคุณผู้วิจารณ์งานวิจัย คณะกรรมการประเมินงานวิจัย ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย ตลอดจนกลุ่มตัวอย่างประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม/ทดลองใช้เครื่องมือวิจัย

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณการสนับสนุนด้านเงินทุนจากสำนักวิจัย มหาวิทยาลัยพายัพ และด้านเวลาจากคณะพยาบาลศาสตร์แม่คคอร่มกิต

ชมพูนุช โสภจรรย์

กัญญาวีร์ สิริโรจนามณี

30 กันยายน 2553

ชื่อการวิจัย ปัจจัยพยากรณ์พฤติกรรมการป้องกันสุขภาพล้วงหน้าในสถานการณ์
ระบาดของไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ชนิด A (H1N1)

ผู้วิจัย นางชมพูนุช โสภากาจารย์
 นางกัญญาวิระ สิริโรจนามณี

ปีที่ทำการวิจัยเสร็จ พ.ศ. 2554

บทคัดย่อ

249189

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยพยากรณ์พฤติกรรมการป้องกันสุขภาพล้วงหน้าในสถานการณ์ระบาดของไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ชนิด A (H1N1) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการป้องกันสุขภาพล้วงหน้าของประชาชนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ในสถานการณ์ระบาดของไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ชนิด A (H1N1) ในภาพรวมและกลุ่มย่อย ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการรับรู้ และปัจจัยด้านสังคม/สิ่งแวดล้อม กับพฤติกรรมการป้องกันสุขภาพล้วงหน้าของประชาชนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ทั้งภาพรวมและกลุ่มย่อยในสถานการณ์ระบาดของไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ชนิด A (H1N1) และศึกษาความสามารถของปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการรับรู้ และปัจจัยด้านสังคม/สิ่งแวดล้อมในการพยากรณ์พฤติกรรมการป้องกันสุขภาพล้วงหน้าของประชาชนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ทั้งภาพรวมและกลุ่มย่อย ในสถานการณ์ระบาดของไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ชนิด A (H1N1)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นประชาชนที่อาศัยในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ในสถานการณ์การระบาดของไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ชนิด A (H1N1) จำนวน 1,255 รายแบ่งเป็นกลุ่มย่อย ได้แก่กลุ่มสุขภาพดี กลุ่มหญิงตั้งครรภ์ กลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรังและกลุ่มวัยรุ่น ดำเนินการคัดเลือกกลุ่มสุขภาพดี กลุ่มหญิงตั้งครรภ์และกลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรังโดยการคัดเลือกตามสะดวก (Convenience sampling) และคัดเลือกกลุ่มวัยรุ่นโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจำนวน 8 ชุดที่ได้รับการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและมีความเที่ยงในระดับที่ยอมรับได้ (Cronbach's $\alpha=0.70-0.96$) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูปใช้สถิติ ANOVA และ Multiple regression ผลการศึกษาพบว่า

1. พฤติกรรมการป้องกันสุขภาพล่องหน้าของประชาชนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ในสถานการณ์ระบาดของไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ชนิด A (H1N1) ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในกลุ่มย่อยพบว่ากลุ่มสุขภาพดี กลุ่มหญิงตั้งครรภ์ และกลุ่มวัยรุ่นมีพฤติกรรมการป้องกันสุขภาพล่องหน้าในระดับปานกลาง ในขณะที่กลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรังมีพฤติกรรมการป้องกันสุขภาพล่องหน้าในระดับดี

2. ประสิทธิภาพของการป้องกัน อิทธิพลทางสังคมและความน่าเชื่อถือของข้อมูลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันสุขภาพล่องหน้า ต้นทุนในการปฏิบัติมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการป้องกันสุขภาพล่องหน้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตัวแปรอื่นพบว่ามีความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่มย่อย

3. ประสิทธิภาพการป้องกัน ต้นทุนในการปฏิบัติ อิทธิพลทางสังคมสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการป้องกันสุขภาพล่องหน้าได้ในทุกกลุ่ม การรับรู้ความเสี่ยงไม่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการป้องกันสุขภาพล่องหน้าได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนตัวแปรอื่นพบว่ามีความสามารถในการพยากรณ์ได้แตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่มย่อย

Research Title Factors Predicting Precautionary Behaviors during Pandemic Influenza Type A (H1N1)

Researcher Chompunut Sopajaree and Kanyavee Siriloadjanamanee

Year 2011

Abstract

249189

The purposes of this research titled “Factors predicting precautionary behaviors during pandemic influenza type A (H1N1)” were to 1) examine precautionary behavior, 2) examine the relationship between personal (age, gender, education), perception (perceived risk, perceived efficacy of preventive measures, perceived cost, concerns), social/environment factors (social influences, information certainty) and precautionary behaviors, and 3) determine predicative ability of personal, perception, social/environment factors on precautionary behaviors among people living in Chiangmai area during pandemic influenza type A (H1N1).

Study sample consisted of 1,255 people who resided in Chiangmai during pandemic influenza type A (H1N1). The sample was divided into four subgroups including healthy persons, pregnant women, chronically ill patients, and teenagers. Convenience sampling was used to select healthy persons, pregnant women, chronically ill patients while simple random sampling was employed to recruit teenagers into this study. Data collection tools were content validated and tested for reliability (Cronbach’s alpha=0.70-0.96). ANOVA and Multiple regression were used for data analysis.

Research findings followed:-

1. Precautionary behavior among people living in Chiangmai area during pandemic influenza type A (H1N1) was modest. Precautionary behaviors of among the groups of healthy persons, pregnant women, and teenagers were modest as well. However, precautionary behavior of the chronically ill patients was reported as good.

2. Perceived efficacy, social influences and information certainty were significantly positively related to precautionary behavior in all groups. Perceived cost was negatively

associated with precautionary behavior in the whole sample and every subgroup. Other variables were related to precautionary behavior in inconsistent directions among each subgroup.

3. Perceived efficacy, social influences, and perceived cost were able to predict precautionary behavior in all groups. Perceived risk, on the other hand, was not able to significantly predict precautionary behavior. Other study variables were able to predict precautionary in different ways in each subgroup.

Recommendations arising from this study were:-

1. Encourage precautionary behavior by provide information regarding efficacy of preventive measures. The strategies may include providing information to individuals, groups, or through public relations. Furthermore, the information should be clear and concrete enough to guide precautionary activities. In addition, social influences such as peer, family, group (e.g., workplace, school) and media should be used as external force for precautionary actions.

2. Precautionary recommendation should focus on using low cost materials, for example, using one's scarf instead of buying a new face mask, providing easy instruction on how to make hand soap or face mask from available materials.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภาพ	ฌ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
คำถามการวิจัย	6
แนวเหตุผลและสมมติฐานการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
ขอบเขตการวิจัย	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมอย่างบูรณาการ	11
ไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ชนิด A (H1N1)	11
พฤติกรรมการป้องกันสุขภาพล้วงหน้า	18
ปัจจัยคัดสรรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันสุขภาพล้วงหน้า	20
กรอบแนวคิดการวิจัย	25

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	26
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	26
เครื่องมือวิจัย	28
การดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล	31
การจัดการข้อมูล	32
บทที่ 4 ผลการวิจัย	34
ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง	35
คะแนนพฤติกรรมการป้องกันสุขภาพล้วงหน้า	39
ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับพฤติกรรมการป้องกันสุขภาพล้วงหน้า	41
การพยากรณ์พฤติกรรมการป้องกันสุขภาพล้วงหน้า	47
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	54
บรรณานุกรม	68
ภาคผนวก	75
ภาคผนวก ก	76
ภาคผนวก ข	80
ภาคผนวก ค	84
ภาคผนวก ง	85
ประวัตินักวิจัย	92

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 1	ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย	31
ตารางที่ 2	ลักษณะกลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มย่อยและในภาพรวม	35
ตารางที่ 3	ลักษณะเฉพาะของกลุ่มหญิงตั้งครรภ์	37
ตารางที่ 4	ลักษณะเฉพาะของกลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรัง	38
ตารางที่ 5	คะแนนพฤติกรรมการป้องกันสุขภาพล้วงหน้า	39
ตารางที่ 6	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับพฤติกรรมการป้องกันสุขภาพล้วงหน้าในภาพรวม	41
ตารางที่ 7	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับพฤติกรรมการป้องกันสุขภาพล้วงหน้าในกลุ่มสุขภาพดี	42
ตารางที่ 8	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับพฤติกรรมการป้องกันสุขภาพล้วงหน้าในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์	43
ตารางที่ 9	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับพฤติกรรมการป้องกันสุขภาพล้วงหน้าในกลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรัง	44
ตารางที่ 10	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับพฤติกรรมการป้องกันสุขภาพล้วงหน้าในกลุ่มวัยรุ่น	45
ตารางที่ 11	สรุปปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันสุขภาพล้วงหน้า	46
ตารางที่ 12	การพยากรณ์พฤติกรรมการป้องกันสุขภาพล้วงหน้าในภาพรวม	47
ตารางที่ 13	การพยากรณ์พฤติกรรมการป้องกันสุขภาพล้วงหน้าในกลุ่มสุขภาพดี	48
ตารางที่ 14	การพยากรณ์พฤติกรรมการป้องกันสุขภาพล้วงหน้าในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์	49
ตารางที่ 15	การพยากรณ์พฤติกรรมการป้องกันสุขภาพล้วงหน้าในกลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรัง	50
ตารางที่ 16	การพยากรณ์พฤติกรรมการป้องกันสุขภาพล้วงหน้าในกลุ่มวัยรุ่น	51
ตารางที่ 17	สรุปปัจจัยที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการป้องกันสุขภาพล้วงหน้า	53

สารบัญแผนภาพ

	หน้า	
แผนภาพที่ 1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	25
แผนภาพที่ 2	การเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมการป้องกันสุขภาพล้วงหน้า ระหว่างกลุ่ม	40